

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA V.D. ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 7078/02)

Hotărâre

Strasbourg

16 februarie 2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza V.D. împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 26 ianuarie 2010,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 7078/02 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul V.D. („reclamantul”), a sesizat Curtea la 14 ianuarie 2002 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

Președintele camerei a decis din oficiu nedivulgarea identității reclamantului (art. 47 § 3 din regulament).

2. Reclamantul, care beneficiază de asistență judiciară, a fost reprezentat de I. Banu, apoi de M. Bota, avocați în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul susține, în special, faptul că condițiile de detenție, în special pretinsa neacordare a unui tratament medical corespunzător afecțiunilor sale, inclusiv problemele sale dentare, au dus la agravarea stării sale de sănătate.

4. La 3 aprilie 2007, președintele Secției a treia a decis să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate de cameră împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1969. În prezent, acesta este deținut la Penitenciarul Giurgiu.

6. Raportul de anchetă socială emis la 29 noiembrie 2005 de primăria comunei în care reclamantul a avut ultimul domiciliu descria astfel situația materială și familială a acestuia. Tatăl reclamantului a decedat la 25 iunie 2005, apoi mama sa, la o dată neprecizată. Același raport menționa faptul că în casa în care au locuit reclamantul și tatăl său „nu existau ușă și ferestre, fiind foarte deteriorată”. În sfârșit, raportul menționa faptul că reclamantul era tatăl unui copil născut în afara căsătoriei, în 1993, care trăia împreună cu mama sa, cu concubinul acesteia și cu ceilalți doi copii minori ai cuplului. Conform registrului agricol al primăriei, tatăl reclamantului deținea 2,52 ha de teren arabil. Nu a fost prezentată nicio informație Curții cu privire la succesiunea tatălui reclamantului.

A. Afecțiunile reclamantului și tratamentul medical aplicat în detenție

7. După ce a fost reținut 24 ore la 2 aprilie 2001, reclamantul a fost acuzat de săvârșirea mai multor infracțiuni (a se vedea infra, secțiunea D) și arestat preventiv pentru viol și tâlhărie.

8. La începutul detenției sale, și anume la 15 aprilie și 15 mai 2001, un medic i-a prescris reclamantului un tratament cu Ranitidină și un alt medicament împotriva acidității gastrice. În afară de acest tratament, nicio afecțiune nu este menționată în dosarul medical al reclamantului la momentul arestării sale.

9. Ulterior, acesta a fost încarcerat la Penitenciarul București-Jilava în perioada 6 iunie – 3 noiembrie 2001, apoi la Penitenciarul București-Rahova în perioada 3 noiembrie 2001 – 13 decembrie 2002. La această ultimă dată, el a fost transferat la Penitenciarul Giurgiu unde a rămas până în prezent.

10. O fișă a deținutului indică faptul că reclamantul a cumpărat anumite produse de la punctul de vânzare al penitenciarului, în perioada ianuarie - noiembrie 2002. Fișa nu preciza valoarea cheltuielilor, nici produsele cumpărate.

1. Tratamentul medical administrat reclamantului în Penitenciarul București-Jilava

11. La 25 iunie 2001, cabinetul medical al Penitenciarului Jilava a pus diagnosticul de gastroduodenită cronică. Reclamantului nu i-a fost prescris niciun tratament pentru această afecțiune în perioada detenției sale în această instituție.

12. Acesta a fost pus sub observație medicală în repetate rânduri, atunci când intra în greva foamei sau când ingera voluntar corpuri metalice pentru a protesta împotriva detenției sale. Astfel, în iunie, iulie și august 2001, acesta a refuzat de fiecare dată să mănânce, timp de două până la opt zile. În iunie 2001, medicii Penitenciarului București-Rahova au înscris în dosarul său medical că reclamantul „protestatar” refuza mâncarea.

13. La 5 iulie 2001, în urma unui examen medical, un medic a constatat că reclamantul cântărea 54 kg și l-a declarat subponderal, recomandând un regim alimentar special.

14. La 23 iulie 2001, reclamantul a fost supus unui examen psihiatric, în urma căruia medicul T. l-a diagnosticat cu tulburări de personalitate de tip antisocial și i-a prescris sedative (Diazepam).

15. În august 2001, reclamantul, care refuza să se hrănească, a refuzat și asistența medicală.

16. La 24 august 2001, reclamantul a fost diagnosticat cu tulburări ale tranzitului intestinal și tulburări de personalitate și i s-a administrat un tratament cu laxative (Laxafibran), un calmant (Diazepam) și vitamine (B1 și B6).

17. La 10 octombrie și 2 noiembrie 2001, un medic generalist l-a diagnosticat pe reclamant cu „tulburări de personalitate de tip antisocial”. La 3 noiembrie 2001, un specialist ORL a pus același diagnostic.

2. Tratamentul medical administrat reclamantului în Penitenciarul București-Rahova

18. La 23 noiembrie 2001, diagnosticul de „tulburări de personalitate de tip antisocial” a fost confirmat de un medic psihiatru.

19. De-a lungul detenției sale în Penitenciarul Rahova, doar în iunie 2002, când i s-a administrat un medicament împotriva acidității gastrice, Ulcoran, de două ori, reclamantul nu a primit niciun tratament pentru gastroduodenita sa cronică.

20. La 19 februarie 2003, reclamantului i s-a administrat un tratament pentru răceală.

21. La 13 decembrie 2002, medicul I.G. de la Penitenciarul București-Rahova a înscris în dosarul medical al reclamantului faptul că maxilarul superior al acestuia era lipsit complet de dinți și că avea nevoie de o proteză dentară și menționa faptul că a raportat cazul Direcției Generale a Penitenciarelor, deoarece reclamantul nu deținea mijloacele necesare procurării acesteia. Un alt examen efectuat în aceeași zi de un medic dentist, B.G., recomanda două proteze:

- „- o proteză totală maxilară
- o proteză parțială mandibulară [...]”

3. Tratamentul medical administrat reclamantului în Penitenciarul Giurgiu

22. În ziua următoare, la 14 decembrie 2002, reclamantul a fost mutat la Penitenciarul Giurgiu. În aceeași zi, medicul generalist nota în dosarul său medical diagnosticul de „tulburări de personalitate”. Nu s-a făcut nicio mențiune cu privire la lipsa totală a dinților, nici la afecțiunile sale digestive.

23. La 1 martie, 1 aprilie, 1 mai și 1 iunie 2003, asistenta medicală M.S. i-a prescris reclamantului trei sedative puternice (printre care Levomepromazin și Carbamazepin).

24. Ulterior, la 4 aprilie 2003, reclamantul a fost diagnosticat cu gastroduodenită cronică. Nu i s-a recomandat niciun tratament. Medicul i-a recomandat un regim alimentar hipercaloric pentru luna august.

25. La 1 septembrie, 1 octombrie, 1 noiembrie și 1 decembrie 2003, aceeași asistentă medicală M.S. i-a prescris din nou sedative puternice (neuroleptice), printre care se numărau cele două prescrise deja în perioada martie - iunie și Amitriptilină.

26. La 14 ianuarie 2004, medicul F.L. de la Laboratorul de Medicină legală din Giurgiu l-a diagnosticat pe reclamant, în scopul procedurii de amânare a executării pedepsei, cu următoarele afecțiuni: gastroduodenită cronică, ulcer și hepatită cronică.

27. Conform scrisorii Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) din 21 iunie 2007, în perioada 2 iulie – 3 septembrie 2004, reclamantul a fost consultat de treizeci de ori de medicul penitenciarului – dintre care de trei ori de stomatolog – și i s-a administrat un tratament pentru afecțiunile sale cronice, inclusiv sedative puternice. Conform aceleiași scrisori, în cursul anului 2004, reclamantul a fost examinat, în total de nouăzeci și cinci de ori de un medic. Doar nouă dintre consultații au fost incluse în fișa medicală întocmită reclamantului în cursul detenției sale, în anul 2004.

28. La 21 decembrie 2004, reclamantul a solicitat să treacă la regimul alimentar asigurat deținuților musulmani, alegere care l-a făcut să renunțe automat la regimul adaptat afecțiunilor sale gastrice.

29. Conform scrisorii ANP din 21 iunie 2007, în cursul anului 2005, reclamantul a fost consultat de o sută unsprezece ori de un medic, dintre care de șase ori de un stomatolog. Acesta a primit, printre altele, sedative puternice, un tratament antiacid și, pentru prima oară, medicamente pentru hepatita sa cronică. La 27 mai și 10 octombrie 2005, acesta a refuzat tratamentul recomandat de medic. Scrisoarea citată anterior nu precizează care era tratamentul refuzat de reclamant.

Spre deosebire de informațiile furnizate de ANP, doar trei dintre consultații au fost incluse în fișa medicală întocmită reclamantului în cursul detenției sale, în anul 2005.

30. Conform aceleiași scrisori, în cursul anului 2006, reclamantul a fost examinat de cincizeci și trei de ori de medici. La 17 ianuarie 2006, acesta a refuzat tratamentul medical. Scrisoarea citată anterior nu precizează care era tratamentul refuzat.

O singură consultație a fost inclusă în fișa medicală întocmită reclamantului în cursul detenției sale, în anul 2006.

31. La 9 mai 2007, diagnosticul afecțiunilor cronice ale reclamantului era: gastroduodenită cronică, hepatită cronică, bronșită cronică tabagică și tulburări de personalitate de tip antisocial.

B. Afecțiunile dentare ale reclamantului și imposibilitatea acestuia de a obține proteze

32. Prin scrisoarea din 21 iulie 2003, Direcția Generală a Penitenciarelor i-a comunicat reclamantului că costurile protezelor dentare de care acesta avea nevoie nu erau acoperite de casa de asigurări publice de sănătate la care era afiliat reclamantul. Scrisoarea era redactată după cum urmează:

„În urma cererii dvs. adresate Direcției Generale a Penitenciarelor, prin care solicitați ca protezele dvs. dentare să fie furnizate din fondurile instituției, vă aducem la cunoștință că:

După cum am precizat în celelalte răspunsuri la cererile dvs. cu același obiect, costul protezelor dentare nu este decontat de Casa Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești. Deținutul sau rudele acestuia trebuie să suporte costul acestora.

Vă aducem la cunoștință faptul că, în lipsa unui temei legal, nu putem da curs cererii dvs. de a utiliza bugetul care vă este alocat pe două luni pentru achiziționarea protezelor dvs.”

33. La 21 aprilie 2004, stomatologul M.M. nota în dosarul medical al reclamantului că acesta necesita extracția a opt fragmente de dinte și o proteză dentară totală a maxilarului superior și o altă proteză dentară inferioară. De asemenea, medicul a făcut și o estimare a costurilor îngrijirilor și protezelor, egală cu 2 400 000 ROL, pentru cea superioară și 4 000 000 ROL pentru cea inferioară. Tratamentul preconizat trebuia să dureze trei luni.

34. Conform scrisorii Administrației Naționale a Penitenciarelor (denumită în continuare „ANP”) din 21 iunie 2007, la 1 noiembrie 2004, i s-a propus reclamantului extracția resturilor radiculare „în vederea realizării protezelor mobile”, pe care acesta le-a refuzat.

35. În septembrie 2005, având în vedere că reclamantul nu beneficiase încă de tratament protetic, acesta a introdus o nouă cerere în acest sens, pretinzând o înrăutățire a stării sale generale de sănătate.

36. Prin scrisoarea din 6 septembrie 2005, ANP l-a informat că trebuia să suporte 60% din costurile protezelor mobile sau 100% din costurile protezelor fixe, dacă opta pentru acest ultim tip de proteze. Costul îngrijirilor și protezelor era astfel estimat:

„(...) proteză totală mobilă arcada superioară, la 401,10 RON (adică 4 011 000 ROL); proteză parțială mobilă cu 5 dinți inferior, la 308,8 RON (adică 3 008 000 ROL) sau proteză fixă cu 6 dinți inferiori, la 280 RON (adică 2 800 000 ROL).”

37. De asemenea, ANP l-a informat pe reclamant că, în momentul în care dispunea de banii necesari pentru acoperirea cheltuielilor stomatologice, acesta trebuia să introducă o cerere de transfer la un penitenciar care să aibă un cabinet stomatologic. Reclamantul era informat și cu privire la faptul că, în funcție de evoluția stării sale de sănătate, medicul curant trebuia să ia

măsurile necesare. În concluzie, ANP invoca faptul că acuzațiile reclamantului conform cărora acesta nu a primit asistență medicală și tratament adecvat nu erau întemeiate.

38. În cursul anilor 2005 și 2006, reclamantului i-au fost extrase trei resturi radiculare.

39. La 9 mai 2007, diagnosticul afecțiunilor dentare ale reclamantului era: edentație maxilar; edentație latero-fronto-laterală mandibulară; parodontită marginală cronică profundă și leziuni odontale netratate.

40. La 14 noiembrie 2007, medicul stomatolog al penitenciarului i-a propus reclamantului un plan de tratament stomatologic. Acesta viza tratamentul a cinci leziuni odontale.

41. La 13 februarie 2008, cabinetul medical al Penitenciarului Giurgiu a informat Guvernul de faptul că s-au întreprins demersuri pentru analiza posibilității efectuării lor. Guvernul nu a informat Curtea de rezultatul acestor demersuri.

C. Cererea reclamantului de amânare a executării pedepsei cu închisoarea

42. La 12 noiembrie 2003, reclamantul a sesizat Judecătoria Giurgiu cu o cerere de amânare a executării pedepsei cu închisoarea, întemeiată pe art. 453 C. proc. pen. Acesta invoca faptul că necesita de urgență o proteză dentară nedecontată de CAS și că singura modalitate de a obține bani pentru acoperirea cheltuielilor cu tratamentul stomatologic era să obțină o amânare a pedepsei pentru a lucra și a obține suma necesară. În plus, acesta susținea faptul că cererile sale repetate adresate responsabililor penitenciarului, pentru a obținute o activitate remunerată, în cadrul penitenciarului, au fost inutile.

43. După ce a dispus o expertiză medico-legală a reclamantului, instanța a reținut că acesta necesita o proteză dentară totală a maxilarului superior, dar că aceasta putea fi realizată în rețeaua medicală a penitenciarelor. De asemenea, instanța a reținut că reclamantul suferea de alte afecțiuni, fără a le preciza, dar că aceste afecțiuni nu făceau imposibilă executarea pedepsei cu închisoarea. Prin urmare, instanța a respins cererea prin hotărârea din 16 februarie 2004.

44. Reclamantul a declarat apel împotriva acestei hotărâri invocând faptul că a contractat numeroase afecțiuni la stomac, ficat și inimă din cauza imposibilității sale de a se hrăni corect. În plus, acesta era complet lipsit de venituri și nu avea niciun sprijin. Acesta considera că lipsa unui tratament stomatologic era echivalentă unei pedepse, pe lângă cea aplicată prin hotărârea care l-a condamnat la închisoare.

45. Apelul declarat de reclamant a fost respins la 19 aprilie 2004, prin decizia Tribunalului Giurgiu. Instanța a reținut că acesta avea nevoie de o proteză dentară și că era sub supraveghere medicală pentru ulcer, hepatită cronică și tulburări de personalitate, dar că aceste afecțiuni nu făceau imposibilă executarea pedepsei sale cu închisoarea. În plus, instanța a considerat că lipsite de temei legal pretențiile reclamantului cu privire la obligația administrației de a deconta cheltuielile pe care trebuia să le efectueze cu protezele sale dentare. Instanța a considerat că:

„[...] în ceea ce privește faptul că reclamantul D.V. nu dispune de mijloacele necesare pentru suportarea cheltuielilor cu proteza dentară, art. 455, coroborat cu art. 453 lit. a) C. proc. pen. nu se aplică, ținând seama de faptul că reiese clar din raportul de expertiză medico-legală faptul că reclamantul nu se află în imposibilitatea executării pedepsei sale.”

46. Prin hotărârea din 26 mai 2004, Curtea de Apel București a respins ca neîntemeiat recursul formulat de reclamant împotriva deciziei din 19 aprilie 2004.

D. Procedura penală desfășurată împotriva reclamantului

47. În ziua următoare reținerii sale de 24 de ore dispuse la 2 aprilie 2001, reclamantul a fost acuzat de violarea buncii sale de 83 de ani, cu care locuia, și de violare de domiciliu și tâlhărirea unui kg de carne de la vecina buncii sale. Acesta ar fi comis respectivele fapte în

noaptea de 31 martie spre 1 aprilie 2001, după ce s-a întors de la barul satului, unde consumase băuturi alcoolice.

La baza acestei acușări stau plângerile celor două victime din 1 aprilie 2001. În plângerea sa, pe care aceasta nu a putut-o semna, fiind analfabetă, bunica reclamantului pretindea că a fost forțată de reclamant să întrețină raporturi sexuale cu el în noaptea de 31 martie spre 1 aprilie 2001 și că, în cursul aceleiași nopți, reclamantul i-a furat trei găini. În plus, aceasta susținea că reclamantul i-a furat alte patru găini și 400 000 ROL cu o săptămână înainte de introducerea plângerii.

48. Dosarul de anchetă întocmit de parchet includea, ca mijloace de probă, declarația reclamantului care nega faptele imputate, declarațiile celor două victime și un certificat medico-legal întocmit la 2 aprilie 2001, care atesta faptul că bunica reclamantului, care era senilă, prezenta „rare exemplare de spermatozoizi în secrețiile sale vaginale”, precum și o zgârietură suborbitală de 1 cm și o alta de 0,5 cm la partea interioară a buzei inferioare.

În declarația sa din 1 aprilie 2001, dată în fața unui agent de poliție de la postul de poliție din comună, bunica reclamantului declara că era văduvă și că de două săptămâni îl primise pe reclamant să locuiască cu ea, deoarece acesta nu avea altă locuință după punerea sa în libertate. De asemenea, ea susținea că, din cauză că avea un singur pat în unica cameră încălzită din casă, aceasta a acceptat ca nepotul său să doarmă în acel pat cu ea. Apoi, aceasta a declarat că la întoarcerea reclamantului în stare de ebrietate, în noaptea în cauză, a fost constrânsă de acesta din urmă, să întrețină raporturi sexuale cu el, fiind imobilizată cu un prosop pe care acesta i l-a pus pe gură și cu lovituri de pumn. De frică, aceasta a părăsit casa, imediat după, și a mers la vecina sa, victima tâlhăriei comise de reclamant în aceeași noapte. Ea și-a petrecut noaptea în casa vecinei.

49. De asemenea, dosarul includea două procese-verbale de anchetă la domiciliile celor două victime, un proces-verbal de confruntare a reclamantului cu victima tâlhăriei și declarațiile a cinci martori indirecți, care au auzit victimele plângându-se de agresiunile suferite din partea reclamantului sau au aflat acest lucru de la agenții de poliție din comună (declarația martorului A.Z.).

Procesul-verbal de anchetă la fața locului întocmit de doi agenți de poliție de la postul de poliție al comunei la 1 aprilie 2001 menționa că aceștia s-au deplasat la domiciliul bunicii reclamantului după un denunț făcut de vecina acesteia. Procesul-verbal reținea faptul că aceștia au găsit victima acasă. Se preciza, de asemenea, că pe patul său erau haine și un cuțit despre care aceasta nu știa cui aparțineau. Nu se descrie nici un alt element. Agenții de poliție au luat cuțitul pentru a îl înapoia vecinei, care a recunoscut că îi aparținea. Nu a fost confiscat nici un alt obiect. În sfârșit, procesul-verbal menționa imposibilitatea realizării de fotografii judiciare din cauza lipsei peliculei foto.

50. Prin rechizitoriul din 28 mai 2001, reclamantul a fost trimis în judecată în fața Judecătoriei Videle. La 6 august 2001, instanța a audiat patru martori indirecți și pe victima violului.

51. Reclamantul a solicitat instanței audierea lui T., martor al apărării, care l-a însoțit la barul satului, în noaptea de 31 martie spre 1 aprilie 2001. Într-o primă fază, acest martor nu a compărut în fața instanței. La 21 iunie 2001, instanța a emis un mandat de aducere împotriva acestui martor. Acesta din urmă s-a prezentat la 19 iulie 2001, dar nu a fost audiat, din cauza faptului că dosarul nu fusese retrimis de o altă instanță, care examina legalitatea prelungirii detenției reclamantului. Instanța a dispus prezentarea acestuia în fața sa la 16 august 2001, dar el nu s-a prezentat, astfel încât instanța a renunțat să îl audieze.

52. Deși chemată să compară în mai multe rânduri, bunica reclamantului nu a compărut în fața instanței. Aceasta a decedat la 1 octombrie 2001.

53. După o hotărâre de declinare a competenței a Judecătoriei Videle, pronunțată la 11 octombrie 2001, într-un complet de judecată format dintr-un judecător unic, judecătorul I.T., reclamantul a fost condamnat de Tribunalul Teleorman, la 18 decembrie 2001, la zece ani și șase luni de închisoare. În urma apelului reclamantului, prin decizia din 6 martie 2002, Curtea

de Apel București a casat hotărârea pronunțată de tribunal, considerându-l lipsit de competență pentru a se pronunța în cauză și a retrimis cauza în fața Judecătoriei Videle. Un complet de judecată alcătuit din același judecător unic I.T. a reluat dosarul.

54. După amânarea cauzei o dată, la 26 aprilie 2002, pentru necitarea părților, prin hotărârea din 24 mai 2002, Judecătoria Videle a refuzat cererea reclamantului de a audia din nou martorii, considerând că aceștia au fost deja audiați și că motivele casării nu aveau nicio legătură cu audierea martorilor. Reclamantul nu a precizat numele martorilor pe care-i dorea să compare. Elementele de probă prezentate în fața acuzatului de instanță erau declarația victimei violului și depoziția reclamantului. Niciun martor nu a fost audiat de această instanță.

55. Prin hotărârea din 24 mai 2002, instanța a condamnat reclamantul la închisoare pentru tâlhărie, viol și incest. Instanța a stabilit pedeapsa la zece ani pentru viol, cinci ani pentru incest și șase luni pentru tâlhărie, aplicând pedeapsa cea mai grea, cea de zece ani de închisoare.

56. Reclamantul a declarat apel. Acesta se plângea de faptul că nu au fost prelevate amprente la fața locului și de pe cuțit și de absența dactiloscopiei care să dovedească faptul că era autorul tâlhăriei, precum și a unei expertize biologice care să dovedească faptul că era autorul violului suferit de bunica sa și de faptul că martorii acuzării erau doar martori indirecti. Acesta nu s-a plâns de necitarea martorului T.

57. Apelul introdus de reclamant împotriva acestei hotărâri a fost respins la 6 august 2002 prin decizia Tribunalului Teleorman. Tribunalul s-a limitat la a considera că judecătoria a obținut și analizat în mod corect probe, fără a face vreo trimitere explicită la motivele refuzului efectuării expertizei genetice solicitate de reclamant.

58. Reclamantul a formulat recurs, reiterând motivele apelului său. Recursul reclamantului a fost admis parțial prin hotărârea Curții de Apel București din 7 octombrie 2002. Aceasta a considerat că elementele infracțiunii de incest nu se regăseau în cauză și l-a achitat pe reclamant de această acuzație. Curtea de apel a menținut condamnarea reclamantului pentru tâlhărie și viol. Hotărârea nu include nicio trimitere explicită la motivele refuzului efectuării expertizei genetice solicitate de reclamant.

59. Prin hotărârea din 16 aprilie 2004, Judecătoria Videle a respins cererea de revizuire introdusă de reclamant. Această hotărâre a fost confirmată de Tribunalul Teleorman, la 7 septembrie 2004 și, apoi, de Curtea de Apel București, la 15 octombrie 2004, din cauză că motivele invocate de reclamant erau aceleași cu cele invocate în cursul procedurii pe fond și nu erau de natură să conducă la redeschiderea procedurii penale încheiate cu condamnarea sa definitivă pentru tâlhărie și viol. De asemenea, tribunalul a reținut că, din cauza vârstei sale înaintate și a jenei pe care o putea simți, victima violului nu a răspuns convocărilor repetate în fața instanței pentru audiere.

E. Informațiile factice prezentate de Guvern

60. La 24 noiembrie 2009, Guvernul a informat Curtea de faptul că eșantioanele de secreții prelevate de serviciul de medicină legală a Spitalului Județean Timișoara, la 2 aprilie 2001, de la bunica reclamantului în legătură cu acuzația sa de viol adusă reclamantului, nu mai erau disponibile.

Guvernul a precizat că, în temeiul normelor de conservare adoptate de Consiliul Superior de Medicină Legală la 30 octombrie 2003, laboratoarele care efectuează analize serologice erau obligate să păstreze eșantioanele analizate timp de un an, în timp ce laboratoarele care efectuează analize ADN trebuie să le păstreze timp de minim cinci ani de la pronunțarea hotărârii definitive în cauză și că se recomanda să fie păstrate cincisprezece ani.

De asemenea, Guvernul a precizat că, în perioada 2001-2002, laboratoarele de medicină legală din România dispuneau de echipamente pentru a face teste ADN de paternitate, dar nu pentru a face teste ADN în cauze penale decât începând cu 2003.

F. Accesul reclamantului la documentele privind procedura sa penală și corespondența cu Curtea

61. La o dată neprecizată, reclamantul, deținut la momentul respectiv în Penitenciarul București-Rahova a solicitat administrației penitenciarului o copie a documentelor referitoare la procedura penală inițiată împotriva sa indicând faptul că aceasta îi era necesară pentru a-și susține cererea în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. Prin scrisoarea din 16 aprilie 2002, directorul i-a trimis o copie a unei părți din documentele solicitate, și anume cele existente în „dosarul penitenciarului”, indicându-i faptul că trebuia să se adreseze tribunalului pentru a obține celelalte documente solicitate.

62. La 13 septembrie 2004, reclamantul, deținut la momentul respectiv în Penitenciarul Giurgiu, a adresat o scrisoare Tribunalului Teleorman, prin care solicita o copie a dosarului său penal, inclusiv copii ale deciziilor pronunțate de tribunale și de curtea de apel și ale declarațiilor martorilor. Acesta a arătat că respectivele documente îi erau necesare pentru a-și susține cererea în fața Curții Europene a Drepturilor Omului. În scrisoarea sa, acesta a precizat că nu avea rude și nici vreun sprijin material. În sfârșit, acesta a adăugat că, în caz de refuz din partea tribunalului de a-i elibera o copie a documentelor solicitate, acesta se putea plânde de o obstrucționare a exercitării eficiente a dreptului său de recurs în fața Curții Europene.

63. Prin scrisoarea din 16 septembrie 2004, Tribunalul Teleorman i-a returnat reclamantului scrisoarea, solicitându-i să mandateze o persoană care să se prezinte la sediul tribunalului și să primească documentele solicitate după plata costului copiilor. Scrisoarea semnată de președintele și de grefierul șef al tribunalului era redactată după cum urmează:

„Vă returnăm scrisoarea solicitându-vă să trimiteți la sediul tribunalului un mandatar care să poată ridica prin mijloace proprii [documentele] solicitate.”

64. Prin scrisoarea din 20 mai 2005, care răspundea unei cereri de informații factice, inclusiv de documente, a judecătorului raportor, reclamantul a informat Curtea că B.C., responsabilul Penitenciarului Giurgiu, i-a răspuns că „fotocopiatorul s-a stricat și nu mai funcționează de o săptămână”.

65. În urma unei noi cereri prezentate de reclamant Tribunalului Teleorman, la 11 octombrie 2005, acestuia i-au fost trimise documentele care se aflau în arhivele tribunalului. Acesta a fost sfătuit să introducă o cerere similară pentru celelalte documente de care avea nevoie și care se aflau în arhivele Judecătoriei Videle. Reiese din scrisoarea din 25 iunie 2007, adresată agentului guvernamental de către președintele Judecătoriei Videle, că nicio cerere nu a fost primită din partea reclamantului, în cursul anului 2005, pentru a i se trimite copii ale dosarului său penal.

66. Copia dosarului pe care administrația penitenciarelor îl avea în ceea ce îl privea pe reclamant menționează peste douăzeci de cereri scrise de reclamant pentru a i se acorda hârtie, plicuri și timbre, în perioada 2004-2007. Acestea au fost onorate fie integral, fie parțial, adică pentru un număr mult mai mic decât cel solicitat de reclamant.

Nicio informație în acest sens nu a fost obținută pentru perioada 2001-2003. Francarea unui plic către Curte se ridica, în 2002, la mai puțin de 50 000 lei românești vechi (ROL).

G. Plângerea reclamantului în temeiul Ordonanței de urgență nr. 56/2003

67. La 4 ianuarie 2005, reclamantul a sesizat Judecătoria Giurgiu cu o plângere întemeiată pe Ordonanța de urgență nr. 56/2003 privind unele drepturi ale persoanelor aflate în executarea pedepselor privative de libertate. Cu titlu principal, acesta denunța refuzul autorităților Penitenciarului Giurgiu de a îi acorda regimul alimentar pentru musulmani în ciuda faptului că se convertise la islamism. Acesta menționa că, din octombrie 2004, nu mai

mânca alimente pregătite cu grăsimi și carne de porc și că îi mai rămânea să manânce „doar pâine, 10 gr. de brânză și o ceașcă de lapte pe săptămână”.

68. Prin aceeași plângere, reclamantul denunța și refuzul, de apoximativ trei luni, al autorităților Penitenciarului Giurgiu de a îi furniza cel puțin un plic pe lună pentru o scrisoare.

69. La 20 ianuarie 2005, în ziua primei audieri în fața Judecătoriei Giurgiu, reclamantul a declarat că renunța la plângerea sa. Aceasta nu a introdus recurs împotriva hotărârii din 20 ianuarie 2005 de constatare a retragerii plângerii sale.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE ȘI INTENAȚIONALE RELEVANTE

A. Dreptul internațional privind procesul penal și executarea pedepselor

70. Dispozițiile generale relevante ale Codului de procedură penală sunt descrise în hotărârile *Constantinescu împotriva României*, nr. 28871/95, pct. 37, CEDO 2000-VIII, *Mircea împotriva României*, nr. 41250/02, pct. 30, 29 martie 2007, *Spînu împotriva României*, nr. 32030/02, pct. 38-39, 29 aprilie 2008 și *Calmanovici împotriva României*, nr. 42250/02, pct. 45, 1 iulie 2008.

În practica anchetelor penale, în România, expertiza medico-legală privind identificarea și compararea profilelor ADN era un procedeu folosit începând cu 1995 (a se vedea D.T. Ștefănescu și L. Bărbării, *Un mijloc de probă revoluționar – amprenta genetică*, articol apărut în revista *Dreptul* nr. 9/2001, p. 98-107 și Emilian Stancu, *Tratat de criminalistică*, Ed. a 4-a., Editura Universul Juridic, București 2007, p. 155-158). Conform articolului citat anterior,

„petele de spermă pe un suport textil se păstrează, ferite de lumină, ani de zile, în timp ce prelevările vaginale cu ajutorul unui tampon steril impun congelarea rapidă sau uscarea, pentru a evita degradarea cauzată de flora microbiană” (p. 101).

71. Dispozițiile generale ale dreptului intern relevant privind executarea pedepselor privative de libertate și dreptul deținuților la asistență medicală sunt parțial descrise în hotărârile *Gagiu împotriva României*, nr. 63258/00, pct. 41-42, 24 februarie 2009 și *Măciucă împotriva României*, nr. 25763/03, pct. 14, 26 mai 2009.

72. Prin Hotărârea Guvernului nr. 1897/2006, publicată în Monitorul Oficial nr. 24 din 16 ianuarie 2007, a fost adoptat Regulamentul de aplicare al Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. Art. 28 alin. (6) din respectivul regulament prevedea că în situația în care persoana privată de libertate și-a pierdut mai mult de 50% din funcția masticatorie în perioada detenției și se constată din analiza veniturilor sale că nu are mijloacele financiare necesare pentru plata contribuției personale, aceasta va fi suportată din bugetul unității.

B. Legislația și practica interne relevante în materie de asigurare de sănătate a deținuților

73. În temeiul Ordonanței Guvernului nr. 56/1998 privind înființarea, organizarea și funcționarea Casei Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești (denumită în continuare „CASAOPSNAJ”), astfel cum a fost modificată de Legea nr. 485/2001, persoanele deținute pentru executarea unei pedepse privative de libertate sau arestate preventiv erau asigurate, contribuțiile lor fiind plătite din bugetul de stat [art. 2 lit. c) din regulamentul menționat anterior].

74. În conformitate cu legislația în materie de asigurări de sănătate, Ministerul Sănătății și Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS) adoptă, prin ordin ministerial, normele de aplicare a contractului-cadru care prevedea condițiile acordării de asistență medicală publică. În ceea ce privește CASAOPSNAJ sunt adoptate norme speciale. Art. 1 din Normele de aplicare ale Contractului-cadru privind condițiile acordării asistenței medicale în cadrul sistemului de asigurări sociale de sănătate, adaptate la specificul organizării asistenței

medicale în rețeaua sanitară a ministerelor și instituțiilor din domeniul apărării, ordinii publice, siguranței naționale și autorității judecătorești din 22 iunie 2004 (publicate în Monitorul Oficial nr. 684 din 29 iulie 2004) prevede că prezentele norme se completează cu dispozițiile normelor generale care reglementează sistemul asigurărilor publice de drept comun, în cadrul CNAS.

75. Aproape în fiecare an, „pachetul de servicii stomatologice preventive și tratamente” a fost adoptat prin ordin ministerial, precizând pentru fiecare tip de act medical valoarea, procentul, suma decontată de CAS.

76. Astfel, în temeiul Ordinului nr. 4189/2001, publicat în Monitorul Oficial nr. 851 din 29 decembrie 2001, se stabilea că protezele dentare ale unui adult sunt decontate diferit, între 40%-60%, în funcție de anumite criterii.

77. Prin urmare, Ordinul nr. 890/2003 din 15 decembrie 2003, publicat în Monitorul Oficial nr. 17 din 9 ianuarie 2004, preciza la Capitolul III din anexă, la pct. 7, că cele trei tipuri de proteze, și anume „proteza acrilică parțială cu 1-7 dinți”, „proteza acrilică parțială cu peste 7 dinți” și „proteza acrilică totală” erau decontate 100% de CAS.

78. Ulterior, Ordinul nr. 45/2005, publicat în Monitorul Oficial nr. 134 din 14 februarie 2005, stabilea că protezele dentare ale unui adult erau decontate în proporție de 40%, cu excepția „beneficiarilor de legi speciale”, pentru care se deconta 100% din costul protezelor.

79. Prin scrisoarea din 8 iunie 2007, adresată agentului guvernamental pe lângă Curte, CASAOPSNAJ a precizat că prezenta costurile pentru stomatologie persoanelor afiliate doar pentru tratamentele efectuate în cabinetele cu care a încheiat o convenție. CASAOPSNAJ preciza și faptul că până la 31 decembrie 2006, nicio convenție nu a fost semnată cu cabinete stomatologice ale penitenciarelor, „din cauza faptului că sistemul lor de organizare nu corespundea celui impus de Contractul-cadru”.

C. Dreptul și practica internaționale relevante

80. Concluziile Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) pronunțate în urma vizitelor efectuate în penitenciarele din România, precum și observațiile cu caracter general ale CPT, sunt rezumate în hotărârea *Bragadireanu împotriva României* (nr. 22088/04, pct. 73-76, 6 decembrie 2007). Pe de altă parte, paragrafele relevante din Recomandarea (98)7 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind aspectele etice și organizaționale ale îngrijirii medicale în închisoare, adoptată la 8 august 1998, sunt reproduse în hotărârea *Huyllu împotriva Turciei* (nr. 52955/99, pct. 53, 16 noiembrie 2006).

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

81. Reclamantul se plânge de faptul că viața sa a fost pusă în pericol și că a fost supus unor tratamente și pedepse inumane deoarece, după ce și-a pierdut toți dinții în timp ce se afla în penitenciar, nu i s-au oferit protezele dentare prescrise de medic, din cauza lipsei mijloacelor de plată, fapt care ar fi dus la grave afecțiuni la stomac și ficat. Acesta invocă art. 3 din convenție, formulat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Cu privire la admisibilitate

82. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac afirmând că reclamantul putea introduce o plângere împotriva personalului penitenciarelor în temeiul art. 267 și 267¹ C. pen., care interzic, în mod general, relele tratamente și tortura. În plus, și începând cu 2003, Ordonanța

de urgență nr. 56/2003 garantează, în mod mai specific, drepturile persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate, printre care se numără dreptul de a primi asistență medicală gratuită. În temeiul jurisprudenței interne relevante, Guvernul prezintă treizeci de hotărâri judecătorești pronunțate de diferitele instanțe în cauze privind aplicarea Ordonanței de urgență nr. 56/2003 și a art. 267 și 267¹ C. pen., în materie de asistență medicală oferită deținuților, dintre care trei au fost soluționate în favoarea deținuților.

83. În replica reclamantului se menționează că toate căile de atac indicate de Guvern nu erau eficiente deoarece, în temeiul legislației aplicabile, sarcina probei le aparținea reclamantilor, în timp ce documentele medicale se aflau în continuare în posesia autorităților penitenciarului; că eventuala respingere a unei acțiuni ar fi impus reclamantului suportarea cheltuielilor de judecată, ceea ce ar fi un element de natură să descurajeze o astfel de acțiune; că avocații numiți din oficiu pentru reclamantii cei mai lipsiți de mijloace erau inactivi, neoferind asistență clienților lor și neparticipând la audieri, după cum arată marea majoritate a exemplelor prezenate de Guvern. În sfârșit, reclamantul indică faptul că în cele trei exemple invocate de Guvern, referitoare la acțiunile privind acordarea de îngrijiri medicale, soluționate în favoarea reclamantilor, instanțele nu au acordat despăgubiri, ci s-au limitat la a indica autorităților penitenciarului măsurile care trebuie luate în ceea ce privește îngrijirile medicale de care aveau nevoie reclamantii.

84. Curtea reamintește că, în cauza *Petrea împotriva României*, nr. 4792/03, pct. 35, 29 aprilie 2008, aceasta a concluzionat pentru prima oară că un recurs întemeiat pe dispozițiile Ordonanței de urgență nr. 56/2003 reprezenta un recurs efectiv, în sensul art. 35 § 1 din convenție, în ceea ce privește acuzațiile referitoare la lipsa de asistență medicală corespunzătoare, după intrarea sa în vigoare, în iunie 2003, dar că nu era în ceea ce privește condițiile de detenție propriu-zise (*Petrea*, citată anterior, pct. 36 și 37 și *Măciucă*, citată anterior, pct. 19) sau de asistență medicală pentru perioada anterioară lui 2003 (*Petrea*, citată anterior, pct. 40). De asemenea, aceasta reamintește că, într-o altă cauză referitoare la o detenție care începuse în martie 2004, aceasta a declarat admisibil un capăt de cerere privind asistență medicală în penitenciar (a se vedea, *Bragadireanu*, citată anterior, pct. 81 și 86-91).

85. În cauză, Curtea observă, pe de o parte, că plângerea reclamantului vizează o perioadă de detenție care a început în aprilie 2001, adică înainte de intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență nr. 56/2003. Pe de altă parte, aceasta ia act de faptul că esențialul capătului său de cerere vizează imposibilitatea obținerii protezelor dentare de care avea nevoie, fapt care ar fi cauzat o agravare a stării sale de sănătate.

Cu acest titlu, Curtea ia act de faptul că, începând cu 13 decembrie 2002, dată la care reclamantul a fost diagnosticat ca lipsit aproape în totalitate de dinți, i s-au prescris diverse tratamente și proteze dentare. Acestea nu au fost realizate, din lipsa mijloacelor reclamantului de plată a unei părți a costului acestora, având în vedere că, în anii 2002, 2003, 2005 și 2006, acest cost, deși modic, nu era decontat integral de CAS (a se vedea, supra 33, 36 și 76-78).

În plus, începând chiar din 2004, când normele în vigoare prevedeau că protezele dentare erau decontate de CAS, reclamantul nu a primit încă proteze.

86. Spre deosebire de cauzele *Petrea* și *Bragadireanu*, citate anterior, aspectul principal al capătului de cerere al reclamantului ține de lipsa de asistență medicală în penitenciar, din cauza insuficienței mijloacelor necesare pentru a îi asigura, în timp ce era în starea de sărăcie, constatată de autorități (a se vedea supra, pct. 21), protezele pe care ar fi putut să și le obțină fără probleme dacă ar fi dispus de resursele necesare.

În ceea ce privește eficiența decontării CAS pentru deținuți, această situație seamănă mai degrabă cu cea a condițiilor materiale de detenție, pentru care nu existau căi de atac efective de epuizat în baza Ordonanței de urgență nr. 56/2003. Argumentele Guvernului nu pot conduce, în cauză, la o concluzie diferită. Curtea observă că Guvernul nu a precizat modul în care căile de atac invocate puteau remedia carențele structurale denunțate – în special cele care viciază lipsa de convenție între cabinetele stomatologice din penitenciare și CASAOPSNAJ (a se vedea supra, pct. 77). Pe de altă parte, deciziile prezentate nu sunt

relevante în această privință, deoarece nu vizează o situație similară celei din speță (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Marian Stoicescu împotriva României*, nr. 12934/02, pct. 19, 16 iulie 2009).

87. De asemenea, ținând seama de patologia psihiatrică a reclamantului (a se vedea supra, pct. 23, 25 și 27), Curtea reamintește că a stabilit deja că, în cazul bolnavilor mintali, trebuie să se țină seama de vulnerabilitatea și incapacitatea lor, în anumite cazuri, de a se plânde în mod coerent sau doar de a se plânde de efectele unui tratament aplicat (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Rivière împotriva Franței*, nr. 33834/03, pct. 62, 11 iulie 2006).

88. În orice caz, Curtea ia act de faptul că reclamantul a atras, în repetate rânduri, atenția autorităților competente, atât asupra suferințelor legate de lipsa totală a dinților, cât și asupra lipsei sale de mijloace pentru a-și procura protezele. În consecință, având în vedere circumstanțele deosebite ale speței, reclamantul nu era obligat să mai folosească căile de atac sugerate de Guvern (a se vedea, *Brândușe*, citată anterior, pct. 40 și, *mutatis mutandis*, *Toma împotriva României*, nr. 42716/02, pct. 43, 24 februarie 2009).

Prin urmare, este necesar să se respingă excepția ridicată de Guvern.

89. Curtea constată că această parte a capătului de cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

90. În primul rând, Guvernul invocă faptul că reclamantul însuși a contribuit la agravarea stării sale de sănătate, intrând în mod regulat în greva foamei și ingerând voluntar bucăți de metal.

În ceea ce privește protezele dentare de care avea nevoie reclamantul, guvernul indică faptul că, de-a lungul anilor în care doar o parte a costului protezelor era decontat de CAS, acesta din urmă putea apela la tatăl său, care a decedat abia în 2005, pentru a obține ajutor financiar. În plus, Guvernul a prezentat o copie a registrelor închisorii care indică faptul că reclamantul și-a cumpărat anumite bunuri, de unde reiese faptul că acesta dispunea de anumite sume de bani.

În ceea ce privește anul 2004, când costul protezelor era decontat integral de CAS, Guvernul precizează că reclamantul a refuzat extracția resturilor de dinți, opunându-se astfel el însuși punerii protezelor sale dentare.

91. Reclamantul invocă, în special, faptul că autoritățile responsabile nu au luat nicio măsură pentru echiparea și organizarea cabinetelor stomatologice din penitenciare, pentru a răspunde criteriilor impuse de legislația în domeniul asigurărilor publice, ceea ce le-a permis încheierea de convenții cu CASAOPSNAJ. Aceasta era o condiție în absența căreia decontarea CAS pentru deținuți nu putea fi efectivă.

În plus, acesta explică faptul că, în noiembrie 2004, a refuzat extracția anumitor resturi dentare deoarece se temea ca, în final, să nu primească protezele, din cauza imposibilității suportării costurilor acestora de către reclamant și ținând seama și de poziția administrației Penitenciarului Giurgiu. În fapt, aceasta din urmă l-a informat că nu putea aloca nicio sumă cu acest titlu.

92. Curtea face trimitere la principiile fundamentale care rezultă din jurisprudența sa referitoare la monitorizarea și tratamentul medical aplicat unei persoane private de libertate [*Kudła împotriva Poloniei* (GC), nr. 30210/96, pct. 91, CEDO 2000-XI, *Paladi împotriva Moldovei* (GC), nr. 39806/05, pct. 71, 10 martie 2009]. În cazul în care nu se poate deduce o obligație generală de a elibera un deținut din motive de sănătate, art. 3 din convenție impune, în orice caz, statului să protejeze integritatea fizică a persoanelor private de libertate, în special prin asigurarea îngrijirilor medicale necesare (*Rivière*, citată anterior, pct. 62).

În plus, Curtea observă că se poate pune o întrebare din perspectiva art. 3 din convenție atunci când autoritățile unui stat contractant au pus în pericol viața unei persoane, refuzându-i

îngrijirile medicale pe care s-a angajat să le ofere întregii populații [*Cipru împotriva Turciei* (GC), nr. 25781/94, pct. 219, CEDO 2001-IV]. Totuși, alegerile care trebuie făcute în termeni de priorități și resurse, în special când acestea din urmă sunt limitate, le revin autorităților naționale (*Osman împotriva Regatului Unit*, 28 octombrie 1998, pct. 116, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-VIII).

93. Având în vedere aceste principii, Curtea trebuie să examineze dacă reclamantul a avut acces la îngrijirile medicale curente pe care autoritățile s-au angajat să le ofere persoanelor suferinde de aceeași afecțiune [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Nitecki împotriva Poloniei* (dec.), nr. 65653/01, 21 martie 2002, *Pentiacova și alții împotriva Moldovei* (dec.), nr. 14462/03, 4 ianuarie 2005 și *Gheoghe împotriva României* (dec.) nr. 19215/04, 22 septembrie 2005].

94. În speță, Curtea ia act de faptul că, la 13 decembrie 2002, un medic din Penitenciarul București-Rahova a notat în dosarul medical al reclamantului că maxilarul său superior era complet lipsit de dinți și că acesta avea nevoie de proteze dentare și a menționat că a raportat cazul Direcției General a Penitenciarelor, deoarece reclamantul nu beneficia de mijloacele necesare pentru a și le procura (a se vedea supra, pct. 21).

După cum reiese din toate documentele prezentate de părți, diagnosticul reclamantului care atesta nevoia sa de proteze dentare a fost reînnoit de mai multe ori în perioada 2002-2007, fără ca protezele să îi fie furnizate efectiv, motivul prezentat reclamantului fiind imposibilitatea sa de a le plăti parțial.

95. Apoi, Curtea ia act de faptul că, prin scrisoarea sa din 8 iunie 2007, casa de asigurări la care era afiliat reclamantul, ținând seama de calitatea sa de deținut (CASAOPSNAJ), preciza, pe de o parte, că aceasta prezenta cheltuielile stomatologice pentru persoanele afiliate doar în cazul tratamentelor realizate în cabinetele cu care aceasta a încheiat o convenție și, pe de altă parte, că nicio convenție de acest tip nu a fost semnată cu cabinetele stomatologice ale penitenciarelor, „din cauza faptului că sistemul lor de organizare nu corespundea celui impus de Contractul-cadru” (a se vedea supra, pct. 79).

Curtea deduce că, în calitate de deținut, reclamantul nu putea obține protezele dentare decât plătind prețul lor integral. Starea sa de sărăcie, cunoscută și acceptată de autorități, nu îi permitea să își procure protezele prin mijloace proprii. Argumentul conform căruia reclamantul a dispus de anumite sume de bani pe care le-a folosit pentru a cumpăra bunuri, sume neprecizate de Guvern, nu este în măsură să afecteze această concluzie, cu atât mai mult cu cât autoritățile nu i-au invocat niciodată reclamantului acest motiv, precizând, din contră, că nu dispunea de suficienți bani.

96. Aceste elemente îi sunt suficiente Curții pentru a stabili că legislația în materie de asigurări sociale pentru deținuți, care stabilea cota de participare la costurile protezelor dentare, era neeficientă deoarece a eșuat din cauza obstacolelor de natură administrativă.

97. Pe de altă parte, Guvernul nu a explicat în mod convingător de ce nu i-au fost puse reclamantului, în 2004, protezele necesare de care avea nevoie, când regulamentele în vigoare prevedeau o decontare integrală a costului protezelor. În această privință, Curtea ia act de faptul că refuzul reclamantului de a efectua extracții ale unor resturi de dinți datează din noiembrie 2004 (a se vedea supra, pct. 34) și nu explică, doar prin el singur, inerția autorităților de-a lungul întregului an 2004.

98. Pe scurt, Curtea observă că, în ciuda stării sale de sănătate îngrijorătoare (a se vedea supra, pct. 31 și 39), reclamantul nu dispune încă, în prezent, de proteze dentare, în ciuda noilor dispoziții legislative care prevăd gratuitatea acestor îngrijiri (a se vedea supra, pct. 72).

99. Având în vedere cele de mai sus, Curtea consideră că a fost încălcat art. 3 din convenție.

100. În măsura în care reclamantul se plângea că lipsa de proteze dentare ar fi sursa patologiei sale digestive și hepatice, Curtea constată că el însuși a contribuit, cel puțin într-o anumită măsură, la agravarea stării sale de sănătate, prin refuzul hranei și prin ingerarea de bucăți de metal. Până la urmă, nu a fost prezentată Curții nicio expertiză medicală care să

stabilească cauzele acestor afecțiuni. Ținând seama de aceste circumstanțe, Curtea nu este în măsură să adopte o poziție cu privire la acest aspect.

Ținând seama de acest fapt și de constatarea Curții de la pct. 99, supra, cu privire la încălcarea art. 3 din convenție, aceasta consideră că nu trebuie examinat suplimentar impactul absenței îngrijirilor stomatologice asupra stării generale de sănătate a reclamantului.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 DIN CONVENȚIE

101. De asemenea, reclamantul se plânge de inechitatea procedurii penale introduse împotriva sa. Pretinzând că este nevinovat, acesta se plânge de carențele de administrare a probelor de către instanțe, în special de neprelevarea amprentelor digitale și de absența unei expertize dactiloscopice în ceea ce privește jaful și de absența unei expertize biologice, în special a unui test ADN, care să dovedească faptul că era autorul violului comis asupra bunicii sale, precum și de refuzul instanțelor de a audia un martor al apărării.

În memoriul său din 26 octombrie 2007, reclamantul s-a plâns și de încălcarea, de către instanțe, a obligației lor de a se asigura că acesta dispune de asistența efectivă a unui apărător.

Acesta invocă art. 6 § 1 și 3 lit. c) și d) din convenție, ale cărui părți relevante sunt redactate după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa. (...)

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

(...)

c) se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

(...)”

102. Guvernul respinge acest argument.

A. Cu privire la admisibilitate

103. În ceea ce privește capătul de cerere privind asistența efectivă a unui apărător, Curtea reamintește că, în conformitate cu art. 35 § 1 din convenție, nu poate fi sesizată decât în termen de șase luni de la data hotărârii interne definitive pronunțate în cadrul normal al epuizării căilor de atac interne care pot să ofere un mijloc eficient și suficient pentru repararea capetelor de cerere care fac obiectul cererii [*Mujea împotriva României* (dec.) nr. 44696/98, 10 septembrie 2002].

În cauză, Curtea evidențiază că respectivul capăt de cerere referitor la pretinsa neimplicare a avocaților numiți din oficiu vizează o procedură finalizată prin hotărârea pronunțată la 7 octombrie 2002 de Curtea de Apel București. Acest capăt de cerere a fost prezentat Curții doar la 26 octombrie 2007, ceea ce reprezintă la mai mult de șase luni de la hotărârea internă definitivă din procedura cauzei.

Rezultă că acest capăt de cerere este tardiv și trebuie respins în temeiul art. 35 § 1 și 4 din convenție.

104. În ceea ce privește convocarea martorului apărării citat de reclamant, Curtea observă în primul rând faptul că acest martor a fost convocat inițial de instanță, că nu a putut fi audiat și că apoi acesta nu a mai compărut (a se vedea supra, pct. 51), a doua cerere de aducere în instanță a martorilor, introdusă de reclamant, fiind refuzată de instanță (supra, pct. 54).

Totuși, Curtea ia act de faptul că reclamantul nu s-a plâns, ulterior, de neconvocarea acestui martor al apărării în fața instanțelor interne, și anume în apelul și în recursul său împotriva hotărârii din 24 mai 2002 (supra, pct. 56-58).

Prin urmare, acesta nu a epuizat în mod regulat căile de atac disponibile în dreptul intern. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, în conformitate cu art. 35 § 1 și 4 din convenție.

105. În ceea ce privește echitatea procedurii, în ansamblu, Curtea observă că capătul de cerere al reclamantului vizează o dublă condamnare, pentru violarea bunicii sale și pentru jaful armat comis la vecina bunicii sale.

În ceea ce privește capătul de cerere care vizează condamnarea sa pentru jaf armat, Curtea ia act de faptul că, în cererea sa inițială, reclamantul s-a plâns de carențe în administrarea probelor de către instanțe, în special de absența expertizelor dactiloscopice și de modificarea încadrării juridice a infracțiunii.

Ulterior, acesta nu a prezentat observații în această privință. Curtea deduce că acesta nu dorește să mențină respectivul capăt de cerere, în sensul art. 37 § 1 lit. a) din convenție. Ținând seama de ansamblul elementelor de care dispune, și în măsura în care este competentă pentru a cunoaște acuzațiile formulate, Curtea nu a relevat nici o aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate de convenție sau de protocoalele acesteia.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din convenție.

106. În ceea ce privește acuzațiile de inechitate a procedurii care a dus la condamnarea sa pentru viol, în lumina tuturor argumentelor părților, Curtea consideră că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

107. În primul rând, Curtea evidențiază că cerințele de la art. 6 § 3 lit. d) din convenție reprezintă aspecte specifice ale dreptului la un proces echitabil garantat la art. 6 § 1. Prin urmare, ea va examina capătul de cerere din punctul de vedere al acestor două texte coroborate (a se vedea, printre altele, *S.N. împotriva Suediei*, nr. 34209/96, pct. 43, CEDO 2002-V).

108. Nu este de competența Curții să se pronunțe cu privire la erorile de fapt sau de drept pretins comise de o instanță internă, decât dacă și în măsura în care acestea ar fi putut să încalce drepturile și libertățile protejate de convenție. Dacă art. 6 garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu reglementează totuși admisibilitatea probelor ca atare, materie care intră, în primul rând, sub incidența dreptului intern. Sarcina Curții constă în a cerceta dacă procedura examinată în ansamblul său, inclusiv modul de prezentare a mijloacelor de probă, a avut un caracter echitabil și dacă drepturile apărării au fost respectate (*Bracci împotriva Italiei*, nr. 36822/02, pct. 51, 13 octombrie 2005).

109. Rămâne să se stabilească dacă drepturile apărării au fost încălcate prin imposibilitatea reclamantului de a interoga sau cere interogarea victimei în cursul dezbaterilor și prin refuzul de a dispune efectuarea unui test ADN.

110. Curtea reamintește că elementele de probă trebuie, în general, să fie prezentate în fața acuzatului în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii, dar folosirea depozițiilor din etapa anchetei preliminare și a instrumentării nu este contrară art. 6 § 1 și 3 lit. d), sub rezerva respectării drepturilor apărării; ca regulă generală, aceștia au solicitat să i se acorde acuzatului o ocazie adecvată și suficientă de a contesta o mărturie a apărării și de a îl interoga pe autorul acesteia, la momentul depoziției sau ulterior (*Bracci*, citată anterior, pct. 54).

Deși art. 6 nu îi recunoaște acuzatului un drept absolut de a obține citarea martorilor în fața unei instanțe, totuși, drepturile apărării sunt restrânse în mod incompatibil cu garanțiile art. 6

atunci când condamnarea se bazează, în întregime sau doar într-o proporție considerabilă, pe depozițiile unei persoane pe care acuzatul nu a putut-o interoga sau a cărei interogare nu a putut-o solicita nici la stadiul de instrumentare, nici în cursul dezbaterilor (*Sad'di împotriva Franței*, 20 septembrie 1993, pct. 43-44, seria A nr. 261-C).

În plus, Curtea reamintește că trebuie tratate cu o prudență extremă declarațiile obținute de la martori în condiții în care drepturile apărării nu puteau fi garantate în măsura solicitată normal de convenție (*S.N.*, citată anterior, pct. 53).

111. În cauză, Curtea ia act de faptul că instanțele au motivat condamnarea reclamantului pentru infracțiunea de viol bazându-se în special pe declarațiile victimei în fața poliției. Celelalte elemente luate în considerare, și anume certificatul medico-legal, precum și cele cinci depoziții ale martorilor indirecti care au declarat că au auzit victima plângându-se de cele suferite din partea reclamantului (a se vedea supra, pct. 47-49 și 54) nu pot fi considerate ca determinante, ținând seama de faptul că niciunul dintre elementele de probă nu atestă în mod direct faptul că violul a fost comis de reclamant. Rezultă că dacă declarațiile în litigiu ale victimei nu reprezentau singurul element de probă pe care și-a bazat instanța condamnarea, acestea erau totuși elementul determinant (a se vedea, *a contrario*, *Artner împotriva Austriei*, 28 august 1992, pct. 22-24, seria A nr. 242-A).

112. În această privință, Curtea a admis ca, în cadrul procedurilor care se referă la abuzuri sexuale și în special asupra unor persoane vulnerabile, să fie luate măsuri pentru protejarea victimei, cu condiția ca aceste măsuri să fie conciliate cu o exercitare adecvată și efectivă a drepturilor apărării. Caracterul solicitant al acestui tip de procedură a fost subliniat, în special, atunci când victima se confruntă cu apărătorul său împotriva voinței sale (*S.N.*, citată anterior, pct. 47).

În cauză, faptul că victima este foarte în vârstă și senilă, astfel cum a demonstrat certificatul medico-legal din 1 aprilie 2001, implica fără îndoială că trebuia să i se acorde o protecție sporită. Totuși, imposibilitatea interogării reclamantei în ședință, înainte de decesul său în octombrie 2001, trebuia să fie însoțită de garanții suficiente care să îi prezerve drepturile la apărare, astfel cum sunt garantate de art. 6 § 1 și 3 lit. d), coroborate.

113. Reiese din documentele de la dosar că singura declarație a victimei prezentată în fața parchetului a fost făcută la 1 aprilie 2001, în fața unui agent de poliție de la postul de poliție din comună (a se vedea supra, pct. 48) înainte ca reclamantul să fie acuzat, fără să aibă, astfel, posibilitatea de a transmite întrebări de clarificare. Această declarație a fost consemnată în scris și nu a fost înregistrată. Astfel cum reiese din documentele de la dosar, această declarație nu a fost niciodată citită în fața acuzatului în cursul procedurii penale și nici o altă măsură care să îi permită reclamantului contestarea declarațiilor și a credibilității victimei nu a fost luată (a se vedea, *a contrario*, *S.N.*, citată anterior, pct. 52).

114. În aceste condiții, efectuarea unui test ADN ar fi putut, fie să confirme versiunea victimei, fie să îi furnizeze reclamantului elemente substanțiale care să afecteze credibilitatea acestei versiuni. În această privință, Curtea observă că reclamantul sau avocații săi au solicitat în mod efectiv, în mod repetat, efectuarea unei expertize întemeiate pe examenul ADN (a se vedea, *a contrario*, *V.S. împotriva Italiei*, nr. 20361/92, Decizia Comisiei din 29 iunie 1994) și au prezentat această cerere în fața unei instanțe care avea competența să solicite prezentarea de noi probe (a se vedea, supra, pct. 56 și 70 și *a contrario*, *Bracci*, citată anterior, pct. 64). Instanțele au refuzat să dea curs acestei cereri în mod implicit, și anume, fără a se pronunța în mod explicit cu privire la relevanța acestei oferte de probe prin decizii care să fie suficient de motivate și raționale (a se vedea, *a contrario*, *Arias Garcia împotriva Spaniei*, nr. 22481/93, Decizia Comisiei din 12 ianuarie 1994).

115. În sfârșit, în ceea ce privește ancheta la fața locului efectuată la 1 aprilie 2001, Curtea ia act de neregulile acesteia, în măsura în care agenții de poliție s-au limitat să descrie în mod general casa victimei, fără a căuta urme de violență, de exemplu, eventuale haine pătate de spermă sau prosopul despre care victima a indicat, în declarația sa din aceeași zi, că a fost

utilizat de agresor, pentru imobilizarea sa. Aceste elemente au putut aduce mai multă consistență acuzației aduse împotriva reclamantului.

116. Prin urmare, Curtea consideră că, în circumstanțele cauzei, instanțele române nu și-au îndeplinit obligația de a dispune măsuri de investigație pentru a-i da reclamantului posibilitatea de a-și apăra cauza (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Spînu împotriva României*, nr. 32030/02, pct. 62, 29 aprilie 2008].

Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 și 3 lit. d) din convenție.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 34 ȘI 8 DIN CONVENȚIE

117. În scrisoarea sa din 26 septembrie 2002, reclamantul s-a plâns de faptul că administrația Penitenciarului București-Rahova i-a refuzat necesarul pentru corespondența sa cu Curtea, în special timbre și plicuri.

118. Ulterior, reclamantul s-a plâns de obstrucționarea exercitării dreptului său de recurs individual în fața Curții ca urmare a refuzului Tribunalului Teleorman de a îi oferi o copie a actelor de la dosarul său penal, precum și a refuzurilor similare ale responsabililor penitenciarelor București-Rahova și Giurgiu.

119. În scrisoarea sa din 22 februarie 2006, acesta s-a plâns și de presiunile din partea funcționarilor ANP de a îl face să renunțe la plângerile sale referitoare la condițiile de detenție.

120. În esență, acesta invocă art. 34 din convenție considerat singur și coroborat cu art. 8 din convenție, în ceea ce privește preținsele obstrucționări ale exercitării dreptului său la corespondență cu Curtea.

121. Curtea observă că, astfel cum a fost formulat de reclamant și în circumstanțele cauzei, această parte a capătului de cerere impune o examinare doar în baza art. 34 din convenție, formulat după cum urmează:

„Curtea poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau orice grup de particulari care se pretinde victimă a unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în convenție sau în protocoalele sale. Înaltele părți contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.”

A. Cu privire la admisibilitatea capătului de cerere prezentat la 26 septembrie 2002

122. Guvernul se referă la scrisoarea din 14 mai 2007 a directorului Penitenciarului București-Rahova care invoca faptul că, în perioada 3 noiembrie 2001 – 14 decembrie 2002, în care reclamantul a fost deținut în respectivul penitenciar, nu au fost înregistrate materiale de corespondență distribuite deținuților.

123. În schimb, Guvernul face trimitere la registrul de cumpărături al penitenciarului care precizează că reclamantul a făcut cumpărături în perioada ianuarie – noiembrie 2002, fără a preciza valoarea cheltuielilor sale, nici natura bunurilor cumpărate.

Reclamantul nu a prezentat observații în această privință.

124. Făcând trimitere la perioada ulterioară intrării în vigoare a Ordonanței de urgență nr. 56/2003, Guvernul invocă faptul că reclamantului i-au fost satisfăcute toate cererile de plicuri și timbre pentru corespondență și prezintă copia dosarului întocmit de administrația penitenciarului în ceea ce îl privește pe reclamant. În plus, acesta invocă neepuizarea căilor de atac interne, indicând că reclamantul nu și-a urmărit recursul întemeiat pe Ordonanța de urgență nr. 56/2003 (a se vedea supra, pct. 67-69).

125. În această privință, Curtea reamintește că art. 8 din convenție nu obligă statele să suporte cheltuielile de francare pentru toată corespondența deținuților. Cu toate acestea, poate exista o problemă în cazul în care, în lipsa mijloacelor financiare, corespondența unui deținut a fost grav împiedicată (*Cotleț împotriva României*, nr. 38565/97, pct. 61, 3 iunie 2003).

126. Curtea observă că respectivul capăt de cerere examinat în cauză vizează perioada de dinainte de septembrie 2002. În cursul acestei perioade, registrul administrației penitenciarului indică faptul că reclamantul a făcut mai multe cumpărături de mai multe ori în anul 2002. Deși valoarea cheltuielilor nu este indicată în registrul respectiv, dar, ținând seama de faptul că francarea unui plic pentru Curte se ridica, la momentul faptelor, la mai puțin de 50 000 ROL, adică mai puțin de 2 EUR, Curtea constată că nu poate stabili decât că reclamantul se afla în imposibilitate absolută de a-și procura el însuși timbrele. Pe de altă parte, eventualele carențe în această privință au fost ulterior compensate, reclamantul primind în mod constant necesarul pentru corespondența sa cu Curtea.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din convenție.

B. Cu privire la admisibilitatea celorlalte capete de cerere întemeiate pe art. 34 din convenție

127. Guvernul invocă neepuizarea căilor interne de atac, făcând trimitere la calea deschisă de Ordonanța de urgență nr. 56/2003, în ceea ce privește refuzul responsabililor penitenciarului de a furniza copiile solicitate de reclamant și pretinsele presiuni la adresa reclamantului și calea unei acțiuni disciplinare în fața Consiliului Superior al Magistraturii, împotriva președintelui Tribunalului Teleorman, în ceea ce privește refuzul acestuia din 16 septembrie 2004 de a furniza copiile solicitate.

128. Reclamantul contestă acest argument.

129. Curtea evidențiază că, în cauză, reclamantul putea obține copii ale documentelor sale pe care le-a putut trimite Curții de la primele etape ale procedurii, după introducerea cererii sale. În ceea ce privește refuzul responsabililor penitenciarului de a furniza copiile solicitate, acest capăt de cerere vizează o eventuală omisiune a autorităților, ulterioară datei de 25 iunie 2003, dată la care Ordonanța de urgență nr. 56/2003 a intrat în vigoare. În cauza *Petrea*, citată anterior, Curtea a concluzionat că un recurs întemeiat pe dispozițiile Ordonanței de urgență nr. 56/2003 reprezenta un recurs efectiv, în sensul art. 35 § 1 din convenție, în ceea ce privea obstrucționările dreptului la liberă corespondență al deținuților cu Curtea (*Petrea*, citată anterior, pct. 36 și *Măciucă*, citată anterior, pct. 31). În cauză, Curtea constată că reclamantul nu s-a prevalat de un astfel de recurs.

Rezultă că acest capăt de cerere trebuie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, în conformitate cu art. 35 § 1 și 4 din convenție.

130. În ceea ce privește pretinsul refuz opus inițial de Tribunalul Teleorman reclamantului, de a îi furniza copii ale documentelor solicitate, Curtea ia act de faptul că la scurt timp după aceea, acestuia i s-au eliberat documentele în cauză (a se vedea, supra, pct. 34).

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din convenție.

IV. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

131. În sfârșit, reclamantul se plânde de lipsa de acces la informațiile de interes public, și anume la buletinele de știri televizate, pe care nu le putea urmări din cauza unei probleme de program, de lipsa de programe educative și de calificare profesională pentru deținuți, precum și de lipsa de acces la muncă remunerată în perioada detenției sale, care i-ar fi permis să dispună de mijloacele necesare procurării protezelor dentare de care avea nevoie. În această privință, el invocă art. 8, 9 și 10 din convenție.

132. Curtea observă că reclamantul nu se plânde de faptul că nu a avut niciodată acces la presa scrisă sau audiovizuală difuzată în penitenciar, ci de faptul că nu putea urmări buletinul de știri televizat. În măsura în care nu este vorba de o interdicție totală privind accesul la presă, ci mai degrabă de constrângeri de program inerente vieții în detenție, care se analizează

ca ingerință „necesară într-o societate democratică” [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sotiropoulou împotriva Greciei* (dec.), 18 ianuarie 2007], acest capăt de cerere este vădit nefondat și trebuie respins conform art. 35§ 3 și 4 din convenție.

133. În ceea ce privește accesul la calificare profesională sau la muncă remunerată în detenție, ținând seama de toate elementele aflate în posesia sa, și în măsura în care este competentă pentru a analiza afirmațiile formulate, Curtea nu a constatat nicio aparență a încălcării drepturilor și libertăților garantate de convenție sau de protocoalele la aceasta.

Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din convenție.

V. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

134. Art. 41 din convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

135. Reclamantul solicită 150 000 euro (EUR) pentru suferințele fizice și psihice suferite în special din cauza relor tratamente la care a fost supus în închisoare din cauza lipsei de îngrijiri medicale. Acesta invocă faptul că nu are nici o altă modalitate de a se îngriji. De asemenea, el invocă un prejudiciu moral cauzat de caracterul inechitabil al procedurii care a dus la condamnarea sa pentru viol.

136. Guvernul consideră că o eventuală constatare a încălcării unei dispoziții a convenției, făcută de Curte, poate constitui în sine o reparație suficientă a prejudiciului moral suferit de reclamant.

137. Pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din convenție, Curtea consideră că trebuie să îi acorde reclamantului 10 000 EUR cu titlu de prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

138. Reclamantul solicită și 7 145 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în fața Curții, pentru care prezintă documente justificative, și anume șase chitanțe cu o valoare totală de 381,41 RON care atestă cheltuieli cu corespondența cu Curtea și cheltuieli cu transportul pentru trei vizite ale lui I. Banu, avocata care l-a reprezentat până la 24 martie 2008 în penitenciarul unde se afla reclamantul și o convenție încheiată cu această avocată, însoțită de o notă de onorarii detaliată, cu o valoare de 7 050 EUR. De asemenea, convenția încheiată cu avocatul menționează că reclamantul se află în imposibilitatea de a plăti onorariile și precizează că eventuala sumă acordată cu titlu de cheltuieli legate de activitatea avocatei să îi fie plătite acesteia direct.

139. Guvernul consideră excesivă și speculativă cererea și invocă faptul că I. Banu l-a reprezentat pe reclamant doar începând cu 21 august 2007, după comunicarea cererii.

140. În conformitate cu propria jurisprudență, Curtea trebuie să verifice dacă cheltuielile de judecată, a căror rambursare este solicitată, au fost într-adevăr efectuate, dacă acestea corespundeau unei necesități și dacă sunt rezonabile [a se vedea, de exemplu, *Nilsen and Johnsen împotriva Norvegiei* (GC), nr. 23118/93, pct. 62, CEDO 1999-VIII].

141. Luând în considerare criteriile menționate și ținând seama de toate elementele de care dispune, Curtea îi acordă reclamantului suma de 4 000 EUR, care urmează să îi fie plătită direct lui I. Banu, din care este necesar să se deducă suma de 850 EUR acordată de Consiliul Europei cu titlu de asistență judiciară.

C. Dobânzi moratorii

142. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,
ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 1 și 3 lit. d) din convenție, în ceea ce privește echitatea procedurii privind acuzația de viol adusă reclamantului, și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 3 din convenție;
3. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 6 § 1 și 3 lit. d) din convenție;
4. *Hotărăște*:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, următoarele sume, care vor va fi convertite în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății:
 - i. 10 000 EUR (zece mii de euro), pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - ii. 3 150 EUR (trei mii o sută cincizeci de euro), cu titlu de cheltuieli de judecată în fața Curții, sumă ce va fi plătită direct primei reprezentante a reclamantului, I. Banu;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 16 februarie 2010, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte